

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 129/03-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2003 prerokoval prijatú sťažnosť P. F. a M. F., obaja bytom R., zastúpených advokátkou JUDr. D. K., Advokátska kancelária, P., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 102/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 102/97 p o r u š i l právo P. a M. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 102/97 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. P. F. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún) a M. F. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je im Okresný súd Prešov povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. P. F. a M. F. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 21 270 Sk (slovom dvadsaťjedentisícdeväťdesiat slovenských korún), ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť advokátke JUDr. D. K., Advokátska kancelária, P. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 12. mája 2003 a 23. júna 2003 doručené podania, ktoré ústavný súd posúdil ako sťažnosť v zmysle čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) P. F. (ďalej aj „sťažovateľ“) a M. F. (ďalej aj „sťažovateľka“), obaja (ďalej aj „sťažovatelia“) bytom R., zastúpených advokátkou JUDr. D. K., Advokátska kancelária, P., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Prešov (ďalej aj „okresný súd“) v konaní o náhradu škody vedenom pod sp. zn. 8 C 102/97.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 129/03-14 z 25. júna 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť na ďalšie konanie.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali, aby ústavný súd vyslovil namietané porušenie označeného základného práva, priznal im primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 400 000 Sk a zároveň priznal náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú podaním z 25. septembra 2003 uplatnili vo výške 46 950 Sk.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Prešov, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. U 3005/03 zo 7. augusta 2003 a sťažovatelia, zastúpení svojou právnou zástupkyňou, stanoviskom z 25. septembra 2003.

Okresný súd vo vyjadrení k opodstatnenosti sťažnosti uviedol, že ... „Dňa 12. decembra 1997 podali sťažovatelia žalobu (...). Keďže nárok súvisel s trestným konaním, bol v prvom rade zabezpečovaný trestný spis. Tento bol pripojený 23. januára 1998. Je pravdivé tvrdenie sťažovateľov, že termín pojednávania bol vytýčený až na 29. apríla 1999, avšak po tomto termíne súd vykonával dôkazy bez akýchkoľvek prietahov a dňa 18. novembra 1999 rozhodol v merite veci.

V dôsledku odvolania účastníkov bol spis na odvolacom konaní od 10. novembra 2000 do 10. apríla 2001, kedy bol vrátený na ďalšie konanie v časti nároku. Ďalšie termíny pojednávania boli vytýčené na 16. mája 2002 a 1. októbra 2002. Pre vznesenú námietku zaujatosti však pojednávanie z 1. októbra 2002 bolo odročené na neurčito a spis bol predložený na rozhodnutie o tejto dňa 8. októbra 2002. Uznesením zo dňa 20. novembra 2002 bolo rozhodnuté o námietke zaujatosti a spis sa vrátil na súd I. stupňa dňa 11. decembra 2002.

Keďže konajúca sudkyňa JUDr. V. G. odišla dňom 1. apríla 2003 na stáž na Krajský súd v Prešove, bola vec dočasne prerozdelená do senátu JUDr. A. K. Táto referátom zo dňa 15. júla 2003 vytýčila termín pojednávania na 13. októbra 2003.

Z ustálenej judikatúry Ústavného súdu je s poukazom na uvedené potrebné konštatovať, že prejednávaná vec je vzhľadom na nároky žalobcov, fakticky zložitá.

Mám za to, že súd v konaní postupoval spôsobom, ktorý viedol a vedie k právoplatnému rozhodnutiu. (...)

Taktiež je potrebné uviesť, že sťažovatelia nevyužili možnosť domôcť sa nápravy podaním sťažnosti podľa ust. § 17 ods. 1 zákona č. 80/92 Zb., ale obrátili sa priamo na ústavný súd.

S poukazom na uvedené navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že postupom Okresného súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 102/97 neboli porušené základné práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“.

Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že ... „Je pravdou, že námietka voči zaujatosti sudkyňi bola vznesená, ale táto bola vznesená dňa 30. mája 2002. O námietke bolo rozhodnuté uznesením Krajského súdu v Prešove dňa 20. novembra 2002. Z vyjadrenia Okresného súdu je zrejmé, že spis bol postúpený Krajskému súdu až po piatich mesiacoch po vznesení námietky, t. j. 1. októbra 2002.

Spis sa následne vrátil Okresnému súdu dňa 11. decembra 2002 a od tejto doby procesný súd vo veci nevykonal žiadne úkony. (...)

Pokiaľ sa týka námietky, že my sťažovatelia sme nevyužili možnosť domôcť sa nápravy podaním sťažnosti, poukazujem na fotokópiu podacieho lístku zo dňa 31. mája 2002, kde sme žiadali o zmenu predsedu senátu kvôli zaujatosti a taktiež sme žiadali odstránenie prietahov v konaní. Táto naša žiadosť bola adresovaná predsedovi Krajského súdu, ktorý mal podľa nášho názoru a v zmysle zákona vec buď postúpiť predsedovi Okresného súdu alebo vo veci rozhodnúť, resp. podať stanovisko“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovatelia podali na okresnom súde 12. decembra 1997 žalobu o náhradu škody proti R. H. z R. (ďalej len „žalovaný“), ktorý bol v trestnom konaní (sp. zn. 1 T 2/96) odsúdený za trestný čin vraždy ich syna D. F.

Po zadovážení trestného spisu z Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) 21. januára 1998 a žiadosti sťažovateľa z 12. októbra 1998 o vytýčenie pojednávania okresný súd 23. februára 1999 určil termín pojednávania na 29. apríl 1999.

Dňa 9. marca 1999 boli žalovanému (ktorý sa nachádzal v Nápravno-výchovnom ústave v Košiciach - Šaci) doručené predvolanie na pojednávanie, žaloba a výzva na vyjadrenie sa k nej.

Pojednávanie konané 29. apríla 1999 bolo pre neprítomnosť žalovaného a jeho právneho zástupcu odročené.

Na pojednávaní konanom 11. mája 1999 za prítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov bol vykonaný výsluch sťažovateľov a žalovaného k predmetu sporu. Pojednávanie bolo odročené na 8. jún 1999 za účelom doloženia listinných dôkazov.

V mesiaci máj 1999 si okresný súd zadovážil vyjadrenia z Úradu práce Prešov a Okresného úradu v Prešove o evidencii nezamestnanosti a poberaní sociálnych dávok sťažovateľmi.

Na pojednávaní konanom 8. júna 1999 právny zástupca žalovaného žiadal predložiť pracovnú charakteristiku sťažovateľov a oznámiť dôvody, prečo boli skončené ich pracovné pomery. Pojednávanie bolo odročené na 16. september 1999.

V mesiaci jún 1999 si okresný súd zadovážil dôkazy o dĺžke pracovného pomeru sťažovateľa, potvrdenie o zamestnaní nebohého syna sťažovateľov a o sociálnych dávkach, ktoré im boli poskytované, správu o povesti sťažovateľa a opis mzdového listu nebohého syna sťažovateľov.

V mesiacoch august a september 1999 zisťoval okresný súd adresy bývalých zamestnávateľov sťažovateľa.

Pojednávanie konané 16. septembra 1999 bolo pre neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľov odročené na 14. október 1999.

Dňa 8. októbra 1999 predložili sťažovatelia špecifikáciu žaloby.

Na pojednávaní konanom 14. októbra 1999 okresný súd pripustil rozšírenie petitu žaloby. Pojednávanie bolo odročené na 18. november 1999 za účelom predloženia ďalších dôkazov a špecifikácie žaloby sťažovateľmi (predložená 29. októbra 1999).

Na pojednávaní konanom 18. novembra 1999 okresný súd rozsudkom č. k. 8 C 102/97-89 priznal časť náhrady škody sťažovateľom (náhradu trov konania účastníkom nepriznal). Dňa 16. decembra 1999 predseda okresného súdu súhlasil s predĺžením lehoty na napísanie rozsudku (rozsudok doručený právnym zástupcom účastníkov 23., resp. 24. februára 2000).

Žalovaný podal proti rozsudku 6. marca 2000 odvolanie (napadol rozhodnutie o trovách konania) a sťažovatelia podali odvolanie 8. marca 2000.

Okresný súd 18. augusta 2000 zaslal odvolania účastníkom na vzájomné vyjadrenie.

Okresný súd predložil 10. októbra 2000 súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach.

Krajský súd uznesením z 28. marca 2001 zrušil prvostupňový rozsudok v zamietavom výroku a o trovách konania a vrátil vec na ďalšie konanie. Spis bol vrátený okresnému súdu 10. apríla 2001. Druhostupňové rozhodnutie bolo doručené právnym zástupcom účastníkov 21., resp. 25. mája 2001 so žiadosťou, aby v lehote 20 dní označili súdu dôkazy, ktoré navrhujú vykonať.

Sťažovatelia 24. júla 2001 oznámili, že dôkazy na úhradu nákladov na výživu už súdu predložili, a žiadali aj o úhradu nemajetkovej ujmy.

Okresný súd predvolal 22. marca 2002 účastníkov a ich právnych zástupcov na pojednávanie vytýčené na 16. máj 2002 a súčasne vyzval sťažovateľov, aby predložili listinné dôkazy o svojich majetkových pomeroch. Taktiež požiadal obecný úrad a katastrálny úrad o podanie informácie o majetkových pomeroch sťažovateľov (informácie predložené 2. a 16. mája 2002).

Pojednávanie konané 16. mája 2002 bolo odročené pre neprítomnosť sťažovateľa (dlhodobá práceneschopnosť) a právneho zástupcu žalovaného. Pojednávanie bolo odročené na 1. október 2002.

Dňa 12. júna 2002 bolo z krajského súdu doručené podanie sťažovateľov, v ktorom namietali zaujatosť zákonnej sudkyne.

Na pojednávaní konanom 1. októbra 2002 bola oboznámená vyššie uvedená námietka sťažovateľov. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Zákonná sudkyňa sa k námietke zaujatosti vyjadrila 1. októbra 2002 (necíti sa byť zaujatou) a 8. októbra 2002 bol súdny spis zaslaný krajskému súdu na rozhodnutie o tejto námietke.

Krajský súd uznesením z 20. novembra 2002 rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania o veci. Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 11. decembra 2002.

Opatrením predsedu okresného súdu z 1. apríla 2003 bol súdny spis dočasne pridelený inej sudkyňi (z dôvodu stáže zákonnej sudkyne na krajskom súde).

Okresný súd 15. júla 2003 vytýčil termín pojednávania na 13. október 2003. Predvolanie bolo 30. júla 2003 opätovne doručované žalovanému (tentoraz na adresu jeho trvalého bydliska).

Ústavnému súdu bol súdny spis sp. zn. 8 C 102/97 doručený 7. augusta 2003 a vrátený späť okresnému súdu 11. septembra 2003.

Ústavný súd zistil, že pojednávanie nariadené na 13. október 2003 bolo odročené.

III.

1. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (ods. 1). Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody, a ak porušenie týchto práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (ods. 2). Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie

sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie (ods. 3).

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vyniesol rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie označeného základného práva, priznal im primerané finančné zadost'učinenie a náhradu trov ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľov navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že jeho postupom v predmetnom konaní neboli porušené základné práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

2. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

2.1. Predmetom konania na okresnom súde je rozhodovanie o návrhu na náhradu škody podanú voči odporcovi, ktorý bol trestným súdom uznaný za vinného z trestného činu vraždy spáchaného na ich jedinom synovi D. F., za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov. Aj keď právna úprava predmetnej veci a jej aplikácia v občianskom súdnom konaní nie je podľa názoru ústavného súdu natoľko komplikovaná a právne náročná, aby odôvodňovala doterajší zdĺhavý priebeh konania, ústavný súd považuje faktickú náročnosť konania o predmetnej veci vyvolanú nevyhnutnosťou pomerne obširného zisťovania relevantných skutočností potrebných na rozhodnutie (zabezpečenie podkladov a stanovísk od správnych orgánov, zisťovanie adries a potvrdení od bývalých zamestnávateľov sťažovateľov a ich nebohého syna, zisťovanie majetkových pomerov sťažovateľov, doplnenie dokazovania o rozšírených návrhoch sťažovateľov) za okolnosť majúcu určitý vplyv na predĺženie priebehu konania. Na druhej strane bolo potrebné v tejto súvislosti prihliadnúť aj na to, že základ nároku bol vyriešený v trestnom konaní, o výsledok ktorého sa náhrada škody uplatnená sťažovateľmi opierala. Obťažnosťou veci teda nebolo možné ospravedlniť doterajšiu dĺžku konania.

2.2. Pri posudzovaní správania sťažovateľov v konaní o predmetnej veci ústavný súd ho hodnotil ako aktívne a súčinnosť. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorú by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľov vzhľadom na celkovú dĺžku konania.

2.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie v predmetnej veci, ktoré sa začalo na okresnom súde 12. decembra 1997, nie je doteraz, t. j. po takmer šiestich rokoch, skončené. V tejto súvislosti ústavný súd vzal do úvahy tú skutočnosť, že okresný súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkom (18. novembra 1999), v ktorom priznal časť náhrady škody uplatnenej sťažovateľmi. Keďže krajský súd na základe včas podaného odvolania zrušil prvostupňový rozsudok v zamietavom výroku a o trovách konania, v tejto časti ešte konanie nie je právoplatne uzavreté.

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a z k nej pripojených písomných dokumentov, z obsahu predmetného súdneho spisu a zo stanovísk účastníkov konania ústavný súd konštatoval zbytočné priet'ahy v konaní spôsobené okresným súdom, ktorý nevykonal žiadne úkony (resp. úkony smerujúce k rozhodnutiu v merite veci) v období:

- od 12. decembra 1997 (nápad veci na okresný súd) do 23. februára 1999 (vytýčenie termínu prvého pojednávania), t. j. v trvaní cca dvanástich mesiacov, keď jediným úkonom okresného súdu bolo pripojenie trestného spisu sp. zn. 1 T 2/96;
- od 24. júla 2001, keď sťažovatelia oznámili okresnému súdu, že dôkazy na úhradu nákladov na výživu už predložili a že žiadali aj úhradu nemajetkovej ujmy do 23. marca 2002 (vytýčenie termínu pojednávania), t. j. v trvaní cca siedmich mesiacov;
- od 11. decembra 2002 (vrátenie súdneho spisu z krajského súdu s rozhodnutím o námietke zaujatosti) do 15. júla 2003 (vytýčenie termínu pojednávania), t. j. v trvaní vyše siedmich mesiacov, keď okresný súd (okrem opatrenia jeho predsedu na dočasné pridelenie súdneho spisu inej sudkyňi a doručovania predmetného uznesenia účastníkom konania) nevykonal žiadny procesný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej.

Vyššie uvedené obdobia v celkovom trvaní vyše dvadsaťšiestich mesiacov boli v zmysle už vyššie uvedeného konaní, ktoré nevykazovalo znaky plynulého a efektívneho konania, teda bolo konaní, ktorým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na konanie bez zbytočných priet'ahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a ktoré významnou mierou ovplyvnilo celkovú dĺžku doterajšieho konania (vyše päť rokov a desať mesiacov).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania (činnosti) súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci. K zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu, ale aj takou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, teda k právoplatnému rozhodnutiu vo veci, s ktorou sa

obrátil na súd. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. II. ÚS 64/99, I. ÚS 98/99, I. ÚS 10/98).

V danej súvislosti ústavný súd prihliadol aj na to, že výsledok posudzovaného konania má osobitný význam pre sťažovateľov, z dôvodu ktorého sa vyžadoval osobitný prístup okresného súdu k predmetnej veci.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

3. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. Aj keď sťažovatelia sa v petite svojej sťažnosti výslovne nedomáhali tohto výroku, ústavný súd usúdil s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania, že spolu s vyslovením porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je potrebné okresnému súdu prikázať, aby v predmetnej veci v zmysle citovaného ustanovenia zákona konal, tak ako to je uvedené v bode 2 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

4. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie spolu vo výške 1 400 000 Sk. Zdôvodnili to tým, že „toto dlhoročné konanie s neprimerane dlhými pauzami nepriaznivo pôsobí na náš psychický stav, v dôsledku ktorého som ja, sťažovateľ, vážne ochorel“. Podľa sťažovateľov ich syn v čase, keď sa trestný čin stal, im poskytoval v zmysle zákona o rodine výživné pre rodičov, ktoré síce nebolo uhrádzané na základe rozhodnutia súdu, ale túto povinnosť voči nim si ich syn plnil dobrovoľne vzhľadom na to, že obaja boli

nezamestnaní. V tejto súvislosti poukazujú na to, že „... Jeho stratou sme stratili všetky radostné dni, ktoré spočívajú v upevňovaní vzťahov medzi rodičmi a deťmi, a v tomto smere sme zostali hlboko ochudobnení o radosť z výchovy našich budúcich potomkov, ako sme aj hlboko psychicky postihnutí so smrťou nášho syna. V tejto súvislosti poukazujeme aj na hlbokú duševnú ranu a následným úmrtím svokry – matky, ktorá keď sa dozvedela túto smutnú správu, na mieste skonala ...“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťúčením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťúčinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov (pozri bod 2 tejto časti), najmä povahu sporu a jeho význam pre sťažovateľov považoval za primerané vo výške 40 000 Sk pre každého z nich.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia si uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej pomoci podľa § 13 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

(ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) v sume 46 950 Sk (za jeden právny úkon 15 650 Sk).

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd - je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde) a ani hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred okresným súdom.

Podľa § 1 ods. 3 citovanej vyhlášky výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka. Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2002 ustálená sumou 12 811 Sk.

Podľa ustanovenia § 17 ods. 2 citovanej vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní alebo obhajobe dvoch alebo viacerých osôb.

Ústavný súd priznal s'ťažovateľom náhradu trov ich právneho zastúpenia v zmysle citovanej vyhlášky (§ 13 ods. 8, § 16, § 17 ods. 2, § 18 v spojení s § 1 ods. 3), a to za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastupovania, spísanie s'ťažnosti, spísanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu), čo predstavuje odmenu (po zaokrúhlení podľa § 25 citovaného zákona) vo výške 21 270 Sk (za jeden úkon 4 270 Sk znížených o 20 %, t. j. odmena 3 416 Sk a režijný paušál 128 Sk, spolu 3 544 Sk), ktorú ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnej zástupkyňi s'ťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, tak ako to je uvedené v bode 4 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

6. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2003